

Despre
neajunsul
de a te fi
născut

OPERA LUI CIORAN

SCRIERI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Pe culmile disperării

ediția întâi – 1934 / prima ediție postbelică, Humanitas – 1990

Cartea amăgirilor – 1936 / 1991

Schimbarea la față a României

1936 / ediție revăzută de autor – 1990

Lacrimi și sfinți – 1937 / 1991

Amurgul gândurilor – 1940 / 1991

Îndreptar pătimiș (1–70) [Paris, 1940], Humanitas – 1991

Îndreptar pătimiș II (70–140) [Paris, 1941–1944], Humanitas – 2011

Despre Franța [Paris, 1941], Humanitas – 2011

Razne [Paris, 1945–1946], Humanitas – 2011

SCRIERI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Précis de décomposition *Tratat de descompunere*

Gallimard – 1949 Humanitas – 1992

Syllogismes de l'anertume – 1952 *Silogismele amărăciunii* – 1992

La Tentation d'exister – 1956 *Ispita de a exista* – 1992

Histoire et utopie – 1960 *Istorie și utopie* – 1992

La Chute dans le temps – 1964 *Căderea în timp* – 1994

Le Mauvais démiurge – 1969 *Demiurgul cel rău* – 1995

De l'inconvénient *Despre neajunsul*

d'être né – 1973 *de a te fi născut* – 1995

Écartèlement – 1979 *Sfârtecare* – 1995

Exercices d'admiration – 1986 *Exerciții de admirație* – 1993

Aveux et anathèmes – 1987 *Mărturisiri și anateme* – 1994

Mon Pays / Țara mea

Humanitas – 1996

Cahiers – 1997 *Caiete* (3 vol.) – 1999–2000

PUBLICISTICĂ, CORESPONDENȚĂ, CONVORBIRI

Singurătate și destin, Humanitas – 1992

Convorbiri, Humanitas – 1993

Scrisori către cei de-acasă, Humanitas – 1995

CIORAN

Despre neajunsul de a te fi născut

Traducere din franceză de
FLORIN SICOIE

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: S. Skultéty
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Doina Elena Podaru
Corector: Angela Ștefănescu

Tipărit la Real

E.M. Cioran
De l'inconvénient d'être né
© Éditions Gallimard, 1973

© HUMANITAS, 1995, 2017, pentru prezenta versiune românească

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Cioran, Emil
Despre neajunsul de a te fi născut / Cioran;
trad.: Florin Sicoie. – București: Humanitas, 2017
ISBN 978-973-50-5571-4
I. Sicoie, Florin (trad.)
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382 / 0723 684 194

I

Trei dimineața. Simt secunda de față, apoi pe cealaltă, fac bilanțul fiecărui minut.

De ce toate astea? — *Pentru că m-am născut.*

Punerea în cauză a nașterii ține de un tip special de veghe.

*

„De când sunt pe lume“ — acest *de când* mi se pare încărcat de un înțeles atât de înfricoșător, încât devine de neîndurat.

*

Există o cunoaștere care anulează orice consistență și importanță a ceea ce facem: pentru ea, totul e lipsit de temeii, în afară de ea însăși. Atât de pură, încât are oroare până și de ideea de obiect, ea exprimă acea știință supremă potrivit căreia a săvârși sau a nu săvârși o faptă este totuna și care e însoțită și ea de o satisfacție ieșită din comun: cea de a putea repeta, cu fiecare ocazie, că nu merită să pui suflet în nici un gest pe care-l faci, că nimic material nu e de natură să înobileze ceva, că „realitatea“ ține de absurd. O astfel de cunoaștere ar trebui să fie numită postumă: ea are loc ca și cum subiectul cunoscător ar fi viu și neviu, ființă și amintire a ființei. „Ține deja de trecut“, spune el despre tot ce face, în chiar momentul actului, care e astfel privat pentru totdeauna de *prezent*.

*

Nu alergăm spre moarte, ci fugim de catastrofa nașterii, zvârcolindu-ne, supraviețuitori care încearcă s-o uite. Frica de moarte nu e decât proiecția în viitor a unei spaime care-și are începutul în prima noastră clipă.

Nu ne place, desigur, să socotim nașterea un rău: n-am fost oare învățați că ea e supremul bine, că răul se găsește la sfârșitul, și nu la începutul vieții noastre? Răul, adevăratul rău e totuși *în urma*, nu înaintea noastră. E ceea ce i-a scăpat lui Cristos, ce a înțeles Buddha: „Dacă n-ar exista pe lume trei lucruri, o, ucenici, Desăvârșitul n-ar apărea pe lume...” Și, înainte de bătrânețe și de moarte, el așază faptul nașterii, izvor al tuturor slăbiciunilor și al tuturor nenorocirilor.

*

Putem suporta orice adevăr, oricât de zdrobitor, cu condiția să înlocuiască totul, să conțină tot atâta vitalitate cât speranța căreia i s-a substituit.

*

Nu fac nimic, se înțelege. Dar *văd* cum trec orele — și asta e preferabil încercării de a le umple.

*

Nu trebuie să ne ostenim cu o operă, trebuie doar să spunem ceva care să se poată murmura la urechea unui bețiv sau a unui muribund.

*

Nimic nu dovedește mai bine cât de mult a decăzut omenirea ca imposibilitatea de a găsi fie și un singur

popor, un singur trib la care nașterea să mai provoace doliu și bocet.

*

Să te răzvrătești împotriva eredității înseamnă să te răzvrătești împotriva a miliarde de ani, împotriva *primei* celule.

*

Există un zeu la originea, dacă nu la capătul, oricărei bucurii.

*

Niciodată în largul meu în imediat, nu mă seduce decât ceea ce mă precedă, ceea ce mă îndepărtează de prezent, clipele fără număr în care n-am existat: nenăscutul.

*

Nevoie fizică de dezonoare. Mi-ar fi plăcut să fiu odraslă de călău.

*

Cu ce drept vă apucați să vă rugați pentru mine? N-am nevoie de mijlocitor, am să mă descurc *singur*. Din partea unui nenorocit, aș primi, poate, dar din partea nimănui altcuiva, fie el și sfânt. Nu pot tolera ca alții să se preocupe de propria-mi mântuire. Dacă mă tem de ea și-ncerc să-i scap, nimic mai supărător ca rugăciunile voastre! Duceți-vă cu ele de-aici; oricum, nu suntem în slujba acelorași zei. Dacă ai mei sunt nevolnici, am toate motivele să cred că nici ai voștri nu sunt mai grozavi. Presupunând totuși că ei sunt așa cum vi-i imaginați, tot le-ar lipsi puterea să mă vindece de o spaimă mai veche decât propria-mi memorie.

*

Ce lucru jalnic o senzație! *Poate* nici extazul însuși nu e mai mult.

*

Să desfacă, să des-zidească e singura sarcină pe care și-o poate fixa omul, dacă aspiră, așa cum o arată totul, să se deosebească de Ziditor.

*

Știu că nașterea mea e o întâmplare, un accident ridicol, și totuși, de cum uit de mine, mă port ca și cum ea ar fi un eveniment capital, indispensabil mersului și echilibrului lumii.

*

Să fi comis toate crimele, în afara celei de a fi tată.

*

Ca regulă generală, oamenii *așteaptă* dezamăgirea: ei știu că nu trebuie să se neliniștească, că, mai devreme sau mai târziu, ea va veni, oferindu-le răgazul necesar să se poată ocupa de problemele momentului. Cu dezmeticitul e altfel: pentru el, dezamăgirea survine în același timp cu actul; n-are nevoie s-o pândească, e acolo. Eliberându-se de succesiunea lucrurilor, el a devorat posibilul și a făcut inutil viitorul. „Nu vă pot întâlni în viitorul *vostru*, le spune el celorlalți. N-avem nici măcar o singură clipă care să ne fie comună.” Asta fiindcă pentru el întregul viitor e deja acolo.

Când simțim sfârșitul în punctul de pornire, mergem mai repede ca timpul. Iluminarea, dezamăgire

fulgerătoare, răspândește o siguranță care-l transformă pe dezmeticit în mântuit.

*

Mă eliberez de aparențe și, cu toate acestea, mă-ncurc în ele; sau mai degrabă: mă găsesc la jumătatea distanței dintre aceste aparențe și *ceea ce* le neagă, *ceea ce* n-are nici nume, nici conținut, *ceea ce* nu e nimic și este totul. Pasul decisiv dincolo de ele n-am să-l fac niciodată. Firea mă obligă să plutesc, să mă eternizez în echivoc, și, dacă mi-aș propune să mă hotărâsc într-un sens sau în celălalt, aș pieri prin propria-mi salvare.

*

Capacitatea mea de a fi dezamăgit depășește înțelegerea. Ea e cea care mă face să-l înțeleg pe Buddha, dar tot ea mă împiedică să-l urmez.

*

Ceea ce nu ne mai poate înduioșa nu mai contează și nu mai există. Ne dăm seama de ce trecutul nostru încetează atât de repede să ne aparțină, pentru a lua înfățișare de poveste, de ceva ce nu mai privește pe nimeni.

*

În cel mai adânc colț al sufletului, să aspiți să fii la fel de sărac, la fel de vrednic de milă ca Dumnezeu.

*

Adevărata legătură dintre ființe nu se stabilește decât prin prezența mută, prin parenta necomunicare,

prin schimbul misterios și fără cuvinte care seamănă cu rugăciunea interioară.

*

Ceea ce știu la șaiszeci de ani știam la fel de bine la douăzeci. Patruzeci de ani ai unei lungi, inutile munci de verificare...

*

Că totul e lipsit de consistență, de temei, de justificare, sunt de obicei atât de sigur, încât cel care ar îndrăzni să mă contrazică, chiar dacă e omul pe care-l stimez cel mai mult, mi-ar apărea ca un șarlatan sau un idiot.

*

Încă din copilărie, percepeam scurgerea orelor, independente de orice raport, de orice fapt și de orice eveniment, disjunția timpului de tot ce nu era el, existența lui autonomă, statutul său singular, autoritatea, tirania sa. Îmi amintesc cum nu se poate mai clar după-amiaza în care, pentru prima dată, în fața universului gol, nu mai eram decât scurgere de clipe răzvrătite împotriva propriei funcții. Timpul se desprindea de ființă *pe seama mea*.

*

Spre deosebire de Iov, eu nu mi-am blestemat ziua în care m-am născut; pe celelalte, în schimb, le-am afurisit pe toate...

*

Dacă moartea n-ar avea decât laturi negative, ar fi un act irealizabil.

*

Totul este; nimic nu este. Și o formulă, și cealaltă sunt purtătoarele unei egale împăcări. Anxiosul, spre nenorocirea sa, rămâne între ele două, înfricoșat și perplex, mereu la discreția unei nuanțe, incapabil să se fixeze în siguranța ființei sau a absenței faptului de a fi.

*

Pe acea coastă normandă, la o oră atât de matinală, n-aveam nevoie de nimeni. Prezența pescărușilor mă deranja: i-am gonit cu pietre. Și am înțeles că țipetele lor, de o stridentă supranaturală, erau exact ceea ce-mi trebuia, că numai înspăimântătorul putea să mă liniștească și că doar pentru a-l întâlni mă trezisem înaintea răsăritului.

*

A fi în viață — sunt deodată izbit de ciudățenia acestei expresii, ca și cum nu s-ar aplica nimănui.

*

De fiecare dată când ceva nu merge și când mi-e milă de mintea mea, mă cuprinde o irezistibilă dorință de a *proclama*. Atunci înțeleg din ce meschine abisuri apar reformatorii, profeții și mântuitorii.

*

Mi-ar plăcea să fiu liber, total liber. Liber ca un mort din fașă.

Cuprins

I	5
II	27
III	44
IV	60
V	73
VI	88
VII	101
VIII	122
IX	143
X	160
XI	180
XII	191